

KONFERENSIYALAR.COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI

**VI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI**

SENTYABR, 2025-YIL



O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

**VI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYASI MATERIALLARI**

2025-yil, sentyabr

TOSHKENT-2025

ISBN 978-9910-09-297-8

O'ZBEKISTON – 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA'LIM ISTIQBOLLARI. VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 69 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2025-yil, 8-sentyabr

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur nashrda "O'zbekiston — 2030: innovatsiya, fan va ta'lim istiqbollari" nomli VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi doirasida taqdim etilgan ilmiy maqolalar to'plami jamlangan. Unda O'zbekistonning turli oliy ta'lim va ilmiy-tadqiqot muassasalari, tarmoq tashkilotlari, mustaqil tadqiqotchilar tomonidan taqdim etilgan ijtimoiy-gumanitar, iqtisodiyot, huquq, biologiya, tibbiyot va boshqa sohalarga oid maqolalar kiritilgan. Maqolalarda ilm-fanning zamonaviy yo'nalishlari, innovatsion texnologiyalar, ta'lim islohotlari hamda barqaror taraqqiyotga oid masalalar muhokama qilingan. To'plam akademik izlanishlar, amaliy tajribalar va ilmiy xulosalarni birlashtirgan holda, fanlararo integratsiyani chuqurlashtirish va ilmiy hamkorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsiya, fan va ta'lim, O'zbekiston 2030, barqaror rivojlanish, ilmiy izlanishlar, fanlararo integratsiya, ilmiy hamkorlik, texnologik taraqqiyot, zamonaviy ta'lim.

ISBN 978-9910-09-297-8

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2025-yil

© Mualliflar jamoasi, 2025-yil

MUNDARIJA

QISHLOQ XO'JALIGI FANLARI

Normatov Yodgor, Baxodirov Zafar, Tursunov Shodmon

MAPPING TYPICAL IRRIGATED SEROZEM SOILS BASED ON SLOPE LEVEL INDICATORS
USING GIS TECHNOLOGIES 5-8

TARIX FANLARI

Xusanov Ximmat

BUYUK BRITANIYA PROTEKTORATI – MISR BIRINCHI JAHON URUSHI YILLARIDA 9-11

Kholmatov Shukurillo

ANALYSIS OF RESEARCH ON THE HISTORY OF THE ARAB CALIPHATE OCCUPATION OF
CENTRAL ASIA (BASED ON ENGLISH-LANGUAGE RESEARCH)..... 12-17

IQTISODIYOT FANLARI

Ergasheva Parizoda

IMPLEMENTATION CHALLENGES OF FINANCIAL INFORMATION SYSTEMS IN DEVELOPING
COUNTRIES 18-26

Yuldashev Baxtiyor

MOLIYALASHTIRISH TIZIMINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ASOSIDA ERKIN IQTISODIY
ZONALARNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH 27-30

FILOLOGIYA FANLARI

Zokirova Shaxzoda

TELEVIDENIYE – JAMOAT MULOQOTI MAYDONI SIFATIDA: RITORIK TAHLIL 31-33

YURIDIK FANLARI

Qayumberdiyeva Dildora

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA MEDIATSIYA TO'G'RISIDAGI QONUNCHILIKNI
TAKOMILLASHTIRISH 34-38

PEDAGOGIKA FANLARI

G'aniyev Shaxzod

TARIX O'QITUVCHILARINI TAYYORLASHDA RAQAMLI METODIK QO'LLANMALARNI ISHLAB
CHIQISH VA SINOVDAN O'TKAZISH 39-44

Ahmedova Nargiza, Maxmudov Dilshod

SUN'IY INTELLEKT VA TA'LIM INTEGRATSIYASI: IMKONIYATLAR VA ISTIQBOLLAR 45-48

Khazratova Zukhra

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PROMOTING AUTONOMY LEARNING 49-51

Kumush Xamrakulova

OILA VA MAKTAB INTEGRATSIYASI ORQALI O'QUVCHILARDA MUSTAQIL TA'LIM
KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH 52-57

TIBBIYOT FANLARI

Nurmamatova Nigina

DEMENSIYA PROFILAKTIKASIDA ZAMONAVIY PSIXOTERAPEVTIK YONDASHUVLAR VA
INNOVATSION TERAPIYA IMKONIYATLARI: O'ZBEKISTON SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA
ISTIQBOLLAR 58-60

Темирова Умидахон

НОВЫЕ ВЗГЛЯДЫ НА ДИСМЕНОРЕЮ: ОБЛЕГЧЕНИЕ БОЛИ ПУТЕМ ЗАКРЫТИЯ
ДЕФИЦИТОВ ОРГАНИЗМА 61-63

Solijonova Asalbonu

АТОПИК DERMATIT TARIXI VA OZIQ-OVQAT ALLERGIYASI BILAN BOG'LIQLIGI 64-68

MOLIYALASHTIRISH TIZIMINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ASOSIDA ERKIN IQTISODIY ZONALARNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH

Yuldashev Baxtiyor Gayradjonovich

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti mustaqil tadqiqotchisi

Email: yuldashev92@gmail.com

ORCID ID: 0009-0001-3285-5536

Anotatsiya. Erkin iqtisodiy zonalar iqtisodiy o'sish, investitsiya jalb etish va eksport salohiyatini kengaytirishda muhim rol o'ynaydi. Ularning jozibadorligi moliyalashtirish tizimining barqarorligi va innovatsionligiga bog'liq. Ushbu maqolada moliyalashtirishni diversifikatsiya qilish mexanizmlari hamda xalqaro tajribalar asosida samarali yondashuvlar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: erkin iqtisodiy zona, investitsion jozibadorlik, moliyalashtirish mexanizmlari, diversifikatsiya, barqaror rivojlanish.

INCREASING THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF FREE ECONOMIC ZONES BASED ON DIVERSIFICATION OF THE FINANCING SYSTEM

Yuldashev Bakhtiyor Gayradjonovich

Independent Researcher, Tashkent International University of Chemistry

Annotation. Free economic zones play an important role in economic growth, attracting investment and expanding export potential. Their attractiveness depends on the stability and innovativeness of the financing system. This article analyzes the mechanisms of financing diversification and effective approaches based on international experience.

Key words: free economic zone, investment attractiveness, financing mechanisms, diversification, sustainable development.

Jahon iqtisodiyotida investitsiya oqimlari tobora murakkablashib borayotgan bir paytda, erkin iqtisodiy zonalar mamlakatlar uchun investitsiyalarni jalb etish va milliy iqtisodiyotni modernizatsiya qilishning muhim mexanizmiga aylangan. Ularning jozibadorligi asosan uchta ustunga tayanadi: institutsional barqarorlik, infratuzilmaviy imkoniyatlar va samarali moliyalashtirish tizimi. Ayni paytda ko'plab rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, erkin iqtisodiy zonalar uchun yaratilgan soliq imtiyozlari va bojxona preferensiyalari qisqa muddatli investor oqimini ta'minlashi mumkin, biroq uzoq muddatli va barqaror rivojlanish faqat moliyaviy tizimning diversifikatsiyasi orqali erishiladi.

Moliyalashtirish tizimini diversifikatsiya qilish erkin iqtisodiy zonalar uchun alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki davlat byudjeti va tijorat banklari kreditlariga ortiqcha tayanish fiskal bosimni kuchaytiradi, resurslarni cheklaydi va investorlar uchun yetarli moliyaviy kafolat bera olmaydi. Aksincha, loyiha moliyasi, davlat-xususiy sheriklik, kapital bozorida vositalar (obligatsiyalar, sukuk, yashil obligatsiyalar), xalqaro moliyaviy institutlar resurslari hamda raqamli moliyalashtirish platformalaridan foydalanish imkoniyatlari kengayganda, zonalarning investitsion jozibadorligi keskin oshadi. Bu esa nafaqat yirik transmilliy kompaniyalarni, balki kichik va o'rta biznes subyektlarini ham jalb qilish imkonini beradi.

Xalqaro tajribada bunga ko'plab misollar mavjud. Masalan, Singapur erkin iqtisodiy zonalari suveren jamg'armalar va kapital bozorlarining uyg'unligi orqali uzoq muddatli resurslarni ta'minlab kelmoqda. Malayziya Iskandar mintaqasida sukuk emissiyasi orqali infratuzilma va sanoat loyihalarini moliyalashtirish keng joriy etilgan. Yevropa Ittifoqi mamlakatlari esa erkin zonalarda Yevropa strukturaviy fondlari va davlat-xususiy sheriklik loyihalari orqali moliyaviy manbalarni diversifikatsiya qilgan. Birlashgan Arab Amirliklari, xususan Jebel Ali zonasi, xalqaro obligatsiyalar emissiyasi va xorijiy bank kreditlari orqali butun Yaqin Sharq uchun yirik logistika markaziga aylangan. Ushbu tajribalar shuni ko'rsatadiki, moliyalashtirishning birgina manbaga tayanishi samaradorlikni pasaytirs, diversifikatsiya investorlar uchun xavfsizlik, shaffoflik va uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlaydi.

O'zbekiston sharoitida ham erkin iqtisodiy zonalar iqtisodiy siyosatning muhim bo'g'ini sifatida shakllanmoqda. Lekin ularning faoliyatida moliyalashtirish masalasi hanuz dolzarbdir. Ko'plab zonalar infratuzilma va ishlab chiqarish loyihalarini amalga oshirishda asosan davlat mablag'lariga tayanmoqda, tijorat banklari esa qisqa muddatli kreditlar bilan cheklanmoqda. Kapital bozorida esa zamonaviy moliyaviy instrumentlarning yetarli darajada rivojlanmaganligi sezilmoqda. Shu bois, moliyalashtirish tizimini diversifikatsiya qilish orqali erkin iqtisodiy zonalarining investitsion jozibadorligini oshirish nafaqat moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, balki mamlakatning xalqaro investitsiya maydonida raqobatbardoshligini mustahkamlash uchun ham zarurdir.

Erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirish tizimini mustahkamlash masalasi xalqaro miqyosda turli nazariy va amaliy yondashuvlarda ko'rib chiqilgan. Jahon banki va BMTning iqtisodiy komissiyalari tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda ta'kidlanishicha, erkin iqtisodiy zonalarining samaradorligi ularning moliyaviy infratuzilmasining sifatiga bevosita bog'liqdir [1]. Bu yondashuvga ko'ra, zonalarda investitsiya loyihalarini faqat imtiyozlar orqali emas, balki barqaror moliyaviy ekotizimni shakllantirish orqali qo'llab-quvvatlash zarur.

Stiglitz va Weiss tomonidan ishlab chiqilgan kredit bozorlaridagi nomukammallik nazariyasi erkin iqtisodiy zonalarda moliyalashtirish tizimini mustahkamlashning yana bir muhim jihatini ochib beradi. Ularning fikricha, informatsion nomutanosiblik va yuqori risklar sababli tijorat banklari ko'p hollarda innovatsion loyihalarni kreditlashdan tiyiladi [2]. Shu nuqtai nazardan, erkin iqtisodiy zonalarda davlatning kafolatlari, xalqaro moliya institutlarining qo'llab-quvvatlashi hamda aralash moliyalashtirish mexanizmlari muhim ahamiyat kasb etadi.

Rodrik tomonidan ishlab chiqilgan industrial siyosat konsepsiyasi ham erkin iqtisodiy zonalarga tatbiq etilishi mumkin. Unga ko'ra, davlat iqtisodiy rivojlanish jarayonida faqat qo'llab-quvvatlovchi emas, balki koordinatsiya qiluvchi institut sifatida ham faoliyat yuritishi zarur [3]. Shu asosda, zonlardagi investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda davlat-xususiy sheriklik, suveren jamg'armalar ishtiroki va innovatsion moliyaviy vositalar uyg'un holda qo'llanishi kerak.

Amartya Sen tomonidan ishlab chiqilgan rivojlanishning "imkoniyatlar nazariyasi" ham zonalar faoliyati bilan bevosita bog'liq. Unga ko'ra, iqtisodiy siyosat faqat moliyaviy oqimlarni boshqarishga emas, balki odamlar va korxonalar uchun imkoniyatlar doirasini kengaytirishga

qaratilishi zarur [4]. Bu yondashuv erkin iqtisodiy zonalarda kichik va o'rta biznes subyektlariga moliyaviy resurslarga teng kirish imkoniyatini yaratish orqali zonalarining ijtimoiy samaradorligini oshirish mumkinligini ko'rsatadi.

Shuningdek, UNCTAD tomonidan chop etilgan so'nggi yillik hisobotlarda erkin iqtisodiy zonalarining istiqboli bevosita yashil moliya va barqaror rivojlanish tamoyillariga moslashuvchanlik darajasiga bog'liq ekani qayd etilgan [5]. Yashil obligatsiyalar, barqarorlikka yo'naltirilgan investitsiya fondlari va ijtimoiy mas'uliyatli moliyaviy instrumentlar zonalarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirishda tobora muhim o'rin egallamoqda.

Erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirish tizimini mustahkamlash uchun bir nechta strategik yondashuvlarni amalga oshirish zarur. Birinchidan, moliyaviy tizimni institutsional jihatdan takomillashtirish lozim: aniq huquqiy kafolatlar, mustaqil sud-huquq mexanizmlari va shaffof hisobot tizimlari yaratilsa, investorlar uchun barqaror muhit vujudga keladi. Ikkinchidan, moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish zarur, ya'ni davlat byudjeti va tijorat banklari kreditlariga tayanib qolmasdan, loyiha moliyasi, davlat-xususiy sheriklik, kapital bozoridagi vositalar, sukuk va yashil obligatsiyalardan keng foydalanish maqsadga muvofiq. Uchinchidan, xalqaro moliyaviy institutlar bilan tizimli hamkorlik yo'lga qo'yilishi kerak, chunki ularning siyosiy risklarni kamaytiruvchi kafolatlari va aralash moliyalashtirish mexanizmlari xususiy sarmoyadorlar ishonchini sezilarli darajada oshiradi. To'rtinchidan, barqaror rivojlanish tamoyillariga asoslangan moliyalashtirish vositalari – yashil obligatsiyalar, ESG standartlari va ijtimoiy mas'uliyatli investitsiyalarni joriy etish zonalarining global investorlar uchun jozibadorligini oshiradi. Nihoyat, raqamli texnologiyalarga asoslangan moliyalashtirish platformalarini rivojlantirish orqali kichik va o'rta biznes subyektlarining moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlari kengaytiriladi.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarining muvaffaqiyati moliyaviy tizimning qanchalik mustahkam va barqarorligiga bevosita bog'liqdir. Singapur, Janubiy Koreya, Turkiya va Chilining tajribalari moliyalashtirish manbalarining diversifikatsiyasi, davlat-xususiy sheriklikning samarali ishlashi, islomiy va yashil moliya vositalarining qo'llanilishi zonalarini global miqyosda raqobatbardosh qilganini tasdiqlaydi. O'zbekiston sharoitida esa moliyalashtirish tizimini mustahkamlash orqali erkin iqtisodiy zonalar nafaqat sanoat modernizatsiyasi va eksport salohiyatini oshirishga, balki xalqaro moliya tizimiga integratsiyaga, investitsiya muhitining yaxshilanishiga va uzoq muddatli barqaror iqtisodiy o'sishga xizmat qilishi mumkin. Shu boisdan, moliyalashtirish tizimini takomillashtirish O'zbekiston uchun nafaqat iqtisodiy zarurat, balki strategik ustuvor yo'nalishdir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. World Bank. (2020). Special Economic Zones: An Operational Review. Washington, DC.
2. Stiglitz, J. E., & Weiss, A. (1981). Credit rationing in markets with imperfect information. *American Economic Review*, 71(3), 393–410.
3. Rodrik, D. (2004). Industrial policy for the twenty-first century. Harvard University, John F. Kennedy School of Government Working Paper.
4. Sen, A. (1999). *Development as freedom*. Oxford University Press.
5. UNCTAD. (2023). *World Investment Report: Investing in sustainable energy for all*. United Nations.
6. Ostrom, E. (2010). Beyond markets and states: Polycentric governance of complex economic systems. *American Economic Review*, 100(3), 641–672.

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM ISTIQBOLLARI

VI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2025-yil, 8-sentyabr

Mas’ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

O‘ZBEKISTON — 2030: INNOVATSIYA, FAN VA TA’LIM
ISTIQBOLLARI. VI Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi
materiallari. – Toshkent: Scienceproblems team, 2025. – 69 bet.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: Scienceproblems Team

Konferensiya o‘tkazilgan sana: 2025-yil, 8-sentyabr

ISBN 978-9910-09-297-8

Barcha huqular himoyalangan.
© Scienceproblems team, 2025-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2025-yil.